

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **Ing. M. J.**, zastoupen Mgr. Václavem Voříškem, advokátem se sídlem Ledčická 649/15, Praha 8, proti žalovanému: **Magistrát města České Budějovice**, se sídlem nám. Přemysla Otakara II. 1/1, České Budějovice, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 10. 2018, č. j. 50 A 70/2018 – 18,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 10. 2018, č. j. 50 A 70/2018 – 18, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a dosavadní průběh řízení

[1] Dne 12. 11. 2018 byla soudu doručena kasační stížnost žalobce napadající v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích. Uvedeným usnesením krajský soud odmítl zásahovou žalobu žalobce, kterou se domáhal určení nezákonnosti zásahu Magistrátu města České Budějovice (dále jen „žalovaný“) spočívajícího ve zveřejňování osobních údajů žalobce na oficiálních webových stránkách.

[2] Ze spisového materiálu vyplynulo, že dne 29. 8. 2018 zaslal žalobce předžalobní výzvu, ve které ho vyzval, aby neprodleně upustil od protiprávního jednání, které mělo spočívat v tom, že na svých oficiálních webových stránkách zveřejňoval „*Upřesnění žádosti o poskytnutí informací*“ ke sp. zn. KP-PO/757/2016/EZI/146, které obsahuje osobní údaje stěžovatele („*jméno, příjmení, datum narození, adresu trvalého pobytu a informaci o tom, že podal žádost o informace [...] a co bylo jejím obsahem*“).

[3] V žalobě žalobce namítal, obdobně jako v předžalobní výzvě, že došlo k nezákonnému zásahu zveřejněním jeho osobních údajů. Krajský soud však jeho žalobu pro opožděnost odmítl.

[4] V usnesení o odmítnutí žaloby soud především zdůraznil, že mezi žalobcem a žalovaným není sporným, že k odstranění tvrzeného nezákonného zásahu došlo bezprostředně po obdržení předžalobní výzvy; žaloba směřuje již proti ukončenému zásahu.

[5] Z obsahu spisového materiálu soud zjistil, že obsahuje i printscreen (otisk obrazovky) z vyhledávání skrze webový vyhledávač Google (na webové stránce www.google.com), který krajský soud popsal následujícím způsobem:

*„[J]e [zde] zobrazen vyhledávací řádek s obsahem „české budějovice jaroš martinická“ a jako první nalezený dokument označen ve formátu PDF „Magistrátu města České Budějovice Náměstí Přemysla Otakara II. 1/...“, dále odkaz na příslušný odkaz – URL adresa, na níž byl dokument přístupný a část textu obsahující konkrétně zadané vyhledávací údaje, pod tímto je dále uvedena informace: **‘Tuto stránku jste navštívili 2krát. Poslední návštěva: 21. 4. 18.’** (pozn. zvýrazněno soudem)“*

[6] Z výše popsaného soud dovodil, že žalobce se o nezákonném zásahu dozvěděl již dne 21. 4. 2018, přičemž správní žalobu podal až dne 13. 9. 2018, tedy opožděně. Pro výše uvedené soud žalobu odmítl.

II. Kasační stížnost

[7] Žalobce (stěžovatel) se s názorem krajského soudu neztotožnil a dne 12. 11. 2018 podal kasační stížnost z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatel upozornil na to, že printscreen, který byl pro určení včasnosti žaloby rozhodný, pořídil nikoliv žalobce, ale advokátní koncipient Mgr. T. B., č. ČAK X, který stěžovatele na nezákonný zásah upozornil bezprostředně před podáním předžalobní výzvy. V této souvislosti stěžovatel poukázal na skutečnost, že v pravém horním rohu printscreenu je písmeno „T“, které je prvním písmenem jména uživatele tzv. Google účtu, výše uvedeného advokátního koncipienta. Krajský soud tak dostatečně neprokázal opožděnost žaloby. Navíc ve svém rozsudku ani nevycházel z nálezu Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 635/18, neboť dle závěrů Ústavního soudu by lhůta k podání zásahové žaloby, která počíná každý den znovu, započala běžet 29. 8. 2018. Žaloba přitom byla podána 13. 9. 2018, tedy nepochybně včas.

[9] Dále stěžovatel cituje pasáž z rozsudku ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 Afs 63/2010 - 2, ve které se stanoví, že „[...] je povinností správního soudu, pokud dospěje oproti žalobci k závěru, že napadené rozhodnutí bylo doručeno (oznámeno) žalobci v jiný den než v den jak bylo uvedeno v žalobě, a tato okolnost by měla mít za následek odmítnutí žaloby pro opožděnost, umožnit žalobci vyjádřit se k této okolnosti a navrhnout na podporu svých tvrzení důkazní prostředky. Teprve po té lze uvážít otázku včasnosti podané žaloby. Pokud tak krajský soud

neučiní a bez dalšího žalobu odmítne, tak jak to učinil v této věci, zatíží své řízení vadou, která ve svém důsledku mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, resp. měla za následek, že o věci samé nebylo vůbec rozhodováno. Usnesení o odmítnutí žaloby založené na takové vadě řízení před krajským soudem Nejvyšší správní soud zruší pro jeho nezákonnost.“ Z toho dovozuje pochybení krajského soudu, který nepostupoval v souladu s výše citovanými závěry a zatížil svůj postup vadou nezákonnosti.

[10] Nebyl si jistý tím, zda před podáním kasační stížnosti, pro účely přiznání nároku na náhradu nákladů řízení, musí či nemusí požádat správní orgán o odstranění osobních údajů z jeho webových stránek, což se vyžadovalo v rozsudcích Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 25. 4. 2018, č. j. 65 A 5/2018 - 39 a ze dne 27. 3. 2018, č. j. 65 A 106/2017 - 44, jakož i v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 8. 2018, č. j. 62 A 79/2018 - 72. Krajské soudy se dle stěžovatele v předmětných rozsudcích odchýlily od závěru rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2018, č. j. 9 As 198/2018 - 37, přesto se stěžovatel z procesní opatrnosti řídil rozsudky krajských soudů a před podáním zásahové žaloby žalovanému zaslal předžalobní výzvu. Dle jeho názoru se proto počátek lhůty k podání zásahové žaloby odvíjí od tohoto okamžiku.

[11] *Obiter dictum* (nad rámec) se stěžovatel velmi obsírně vyjádřil k domněnce, že zásahová žaloba byla podána toliko za účelem generování zisku.

[12] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil ve svých podáních ze dne 13. a 28. 12. 2018. V nich především zdůrazňuje, že tvrzení žalobce o tom, že screenshot (printscreen) pořídil advokátní koncipient a ten uvědomil žalobce o zjištěném uveřejnění až po čtyřech měsících, jsou absurdní a ze strany žalobce zjevně účelová. Jak z okolností případu i dalších analogických řízení vedených žalobcem vyplývá, jde na jeho straně o činnost soustavnou, cíleně vyhledává žalobní příležitosti. Ostatně i samotné tvrzení žalobce o tom, že screenshot měla poříditi osoba advokátního koncipienta, jen přisvědčuje závěru o této systematickosti, neboť je zřejmé, že toto vyhledávání pro něj provádí advokátní kancelář. Žalovaný uzavřel, že jakkoli je tedy skutečně potřeba odlišovat osobu žalobce od osoby advokáta, resp. advokátního koncipienta, v dané věci je zcela irelevantní, kdo předmětný screenshot (printscreen) pořídil, neboť s ohledem na mimořádné okolnosti na straně žalobce a celkový rámec jeho činnosti (na které poukazoval žalovaný již ve svém vyjádření pro Krajský soud v Českých Budějovicích č. j. KP-PO/702/2018 ze dne 2. 10. 2018) je zjevné, že osoby žalobce a advokáta jsou ve své činnosti významným způsobem provázány. Doba prodlení mezi zjištěním uveřejnění dokumentu a učiněním výzvy žalovanému, resp. podáním žaloby, přitom jen dále potvrzuje tvrzení žalovaného o tom, že žalobce nevnímal uveřejnění předmětného dokumentu jako skutečný a naléhavý zásah vůči své osobě, resp. že se nedomáhá uplatnění tohoto institutu s. ř. s. v souladu s jeho účelem, nýbrž pouze z důvodu prospěchu plynoucího z přiznané náhrady nákladů řízení.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Soud nejprve zkoumal, zda v daném případě došlo ke splnění podmínek řízení o kasační stížnosti. Ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody a v řízení je řádně zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Soud proto posoudil

kasační stížnost podle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[14] Podle obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel podal kasační stížnost dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť argumenty o nezákonnosti právního závěru krajského soudu v případě odmítacího usnesení je třeba vždy podřadit pod důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., v jehož rámci jsou přezkoumávány všechny aspekty zákonnosti odmítavého usnesení. Důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. tedy jako jediný připadá v úvahu v procesní situaci, kdy je kasační stížností napadeno usnesení soudu o odmítnutí návrhu (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, č. 625/2005 Sb. NSS, nebo ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65).

[15] Kasační stížnost je důvodná.

[16] Při posuzování správnosti postupu krajského soudu je nutno vzít v úvahu nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. III. ÚS 93/06, ve kterém Ústavní soud mimo jiné uvedl: *„Ani jinak nelze na žalobci při podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu rozumně požadovat, aby již dopředu - rovněž dokládal, že je jeho žaloba návrhem včasným, resp. aby předem oponoval všem představitelným rizikům jeho případné opožděnosti (a uváděl k tomu rozhodné „skutečnosti“), nemůže-li ostatně budoucí názor soudu v této otázce předjímat.“* Na tuto myšlenku navázal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 5. 1. 2010, č. j. 2 Afs 87/2009 - 131, ve kterém dovodil, že *pokud byl v řízení před krajským soudem žalobce seznámen s důkazy žalovaného vyvracejícími žalobcem tvrzené okolnosti doručení správního rozhodnutí a tyto důkazy byly i předmětem jednání soudu, pak nelze s ohledem na § 109 odst. 5 s. ř. s. (tehdy § 109 odst. 4) uplatňovat nové důkazní prostředky ohledně okolností doručování až v řízení o kasační stížnosti, včetně případu, kdy byla žaloba odmítnuta pro opožděnost. Stěžovatel proto nebyl s kasační stížností úspěšný, neboť mu krajský soud poskytl dostatek prostoru pro zpochybnění závěrů o opožděnosti žaloby. Z uvedených rozhodnutí je třeba dovodit závěr, že žalobce nemusí dopředu nabízet veškeré myslitelné argumenty pro včasnost jeho žaloby, ale musí reagovat na pochybnosti, které v řízení před krajským soudem vyjdou najevo (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2017, č. j. 1 As 288/2016 - 65).*

[17] Správným postupem krajského soudu se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 Afs 63/2010 - 65, v němž mimo jiné konstatoval, že *„základním právem účastníků řízení je vyjádřit se před rozhodnutím ve věci k zásadním skutkovým okolnostem, na nichž rozhodnutí soudu závisí. Stejně tak je právem účastníků řízení předkládat (navrhovat) soudu důkazní prostředky svědčící jejich skutkovým i právním tvrzením obsaženým v žalobě. [...] Bylo proto naopak povinností krajského soudu, pokud došel k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo stěžovatelce doručeno (oznámeno) ve skutečnosti v jiný den, než tato výslovně deklarovala v žalobě, aby jí spolu s řádným poučením (§ 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 43 o. s. ř.) umožnil se k této okolnosti vyjádřit a předložit k tomuto svému skutkovému tvrzení relevantní důkazy. Teprve pokud by stěžovatelka na výzvu soudu řádně nereflekovala, a své tvrzení o včasnosti žaloby nepodepřela důkazními návrhy, bylo by na místě její žalobu*

odmítnout. Tak tomu ale v této věci nebylo. Uvedené pochybení krajského soudu je proto nejen zatíženo vadou v řízení před krajským soudem, ale také ve svém důsledku, jak je příslušně poukazováno v kasační stížnosti, porušuje právo stěžovatelky na přístup k soudu ve smyslu ustanovení čl. 36 Listiny.“ Obdobně se Nejvyšší správní soud vyjádřil též v rozsudcích ze dne 23. 9. 2010, č. j. 5 Afs 31/2010 – 105, ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Ads 123/2011 – 41, ze dne 31. 7. 2013, č. j. 1 As 43/2013 – 22, ze dne 6. 11. 2013, č. j. 1 As 71/2013 – 36, ze dne 13. 8. 2015, č. j. 9 As 316/2014 – 36, ze dne 14. 1. 2016, č. j. 9 As 244/2015 – 47. Ze shora uvedeného je proto nutno dovodit, že je vadou řízení s možným vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé, pokud soud bez dalšího sám zaujme stanovisko o opožděnosti podaného žalobního návrhu a žalobu odmítne, a to v případě, kdy počátek běhu lhůty pro podání žaloby určí odchylně od data tvrzeného v žalobě na základě skutečností, které nejsou v řízení postaveny jednoznačně.

[18] V nyní projednávané věci krajský soud shora uvedené závěry nerespektoval; aniž by měl v řízení najisto postaven okamžik, od kterého běží lhůta k podání zásahové žaloby, či účastníkům řízení své pochybnosti předešel a vyzval je k vyjádření se k nim, žalobu bez dalšího odmítl. Výsledek řízení byl pro jeho účastníky (včetně žalovaného) překvapivý. V důsledku předmětného postupu je veškerá argumentace týkající se včasnosti žaloby vznášena až v řízení o kasační stížnosti, aniž by bylo možné posoudit, jak by se k této argumentaci postavil krajský soud.

[19] Krajský soud tak své řízení zatížil vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o odmítnutí žaloby. Soud musí dát stěžovateli (a přiměřeně i žalovanému) možnost se k okolnostem včasnosti žaloby vyjádřit, na základě toho zvážit provedení dokazování, a teprve poté znovu posoudit otázku včasnosti. Nejvyšší správní soud se za této situace nemohl vyjadřovat k argumentaci obou účastníků týkající se počátku běhu lhůty pro podání žaloby (dle § 84 odst. 1 s. ř. s.), neboť by se tím dostal do situace, kdy by nepřezkoumával závěry krajského soudu, ale jeho činnost nahrazoval, což je zásadně v rozporu s principem řízení o kasační stížnosti. Obdobně nebylo možné se vyjádřit ani k ostatním otázkám vzneseným k meritu věci a nákladům řízení, neboť o těchto musí nejprve rozhodnout (bude-li to možné) krajský soud.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm bude podle § 110 odst. 4 s. ř. s. soud vázán vysloveným právním názorem. Krajský soud v novém rozhodnutí rovněž rozhodne o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. ledna 2019

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu

